

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: CIRU ECONOMU

Licențiat în drept din Paris, Procuror-General la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESADESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România 40 lei
6 luni 20 „
3 luni 10 „
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația

București, CALEA RAHOVEI—5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON № 16/98

S U M A R

O chestie relativă la atribuțiunile președintelui Curții cu jurați, de d-l P. Vasilescu.

JURISPRUDENȚĂ:

Cartea de casație, secțiuni-unite: *Mihail G. Cordescu cu P. G. Cordescu*;

Idem, s. II: *Al. Mamiron, arestat pentru furt de cai*;

Cartea de apel București, s. II: *Rădu și Maria Niculescu cu Virgiliu Pleșoianu*;

Trib. Ilfov, s. II: *Ch. B. Glükman cu Achil Gheorghiu*, cu o Observație de Iscod. Înștiințare.

O chestie relativă la atribuțiunile președintelui Curții cu jurați

Chestia ce vom să tratăm în acest articol este privitoare la rezumatul pe care președintele Curții cu jurați îl face după închiderea desbaterilor.

Chestie veche, poate, vor obiecta unii. În Franța ea a fost discutată mult, și, în urma experienței, în urma criticei severe ce i s'a adus prin legea din 18 Iunie 1880, rezumatul a fost suprimat.

Răspundem: dacă chestia este veche—privită în timp—ea devine nouă, oricâteori este vorba de aplicabilitatea ei în viață.

Fiindcă de modul cum președintele Curții face rezumatul depinde soarta acuzatului; după cum înaltul magistrat respectă—mai mult sau mai puțin—principiile juridice, pe cari se întemeiază atribuția sa, se pune întrebarea: dacă Justiția noastră aplică legea exact în textul și spiritul ei?

Când, dar, în fiecare speță interese de ordin social și juridic se hotărâse, chestia vechimei se înlătură dela sine, fiecare speță devenind interesantă prin felul cum ea a fost rezolvită.

Fără a fi preocupați de ideea că n'am fi la modă, vom arăta, deci, părerea noastră în această chestie.

Vom porni dela un text pozitiv de lege, și a-nume dela art. 360 din Procedura penală, care spune:

«Președintele va rezuma cauza, va atrage atențiunea juraților asupra principalelor probe, pro sau contra acuzatului.

«Se va reaminti funcțiunile ce sunt chemați a împlini.

«Va pune chestiunile așa precum se va specifica mai la vale».

Din acest articol ne interesează primul aliniat, și întrebările firești ce se pun sunt următoarele:

Cum președintele Curții va face rezumatul desbaterilor? De unde își va extrage el elementele, cari formează conținutul rezumatului? Menționatul aliniat fiind prea concis, vom căuta răspunsul în doctrină.

În această privință autorii ¹⁾ sunt de acord în a susține că președintele Curții cu jurați nu trebuie să iasă, în rezumatul desbaterilor, din ceea ce s'a discutat în ședință. El trebuie să dea în esență numai ceea ce s'a desbatut între părți.

Argumentele pe cari se întemeiază doctrina sunt scoase din lege. În cursul desbaterilor legea prescrie o ordine: Întâi vorbește partea civilă, apoi Ministerul public, iar la urmă vorbește acuzatul. Președintele Curții afirmând, dar, lucruri străine desbaterilor calcă această ordine, fiindcă în această împrejurare nu acuzatul va avea cuvântul cel din urmă, ci președintele. Apoi, președintele articulând fapte noi și desbaterile fiind închise, părțile nu mai au prilejul să le discute.

Cu privire la aceasta Boitard susține: «Președintele care va releva un element ce n'a fost menționat în desbateri este lămurit că va ieși din limitele în cari legea îl închide și pe cari rațiunea i le comandă».

În adevăr, iată ce zice și art. 359 din Proc. penală, pe care doctrina am spus că se întemeiază în afirmările de mai sus:

«În urma depozițiilor martorilor și a zise-

¹⁾ Boitard: «Leçons de droit criminel», 9-6 ed., No. 779, p. 717, 18; Faustin Hélie: «Traité de l'instruction criminelle», T. 7-6, 11-6 ed., No. 3611, p. 726, 28.

lor respective la cari acele vor fi dat loc, partea civilă, sau reprezentantul său, și Ministerul public vor fi ascultați în desvăluirea mijloacelor sprijinitoare acuzațiunii.

Acuzatul sau apărătorul său vor putea să le răspundă. Replica va fi permisă părții civile și Ministerului public, dar acuzatul, sau apărătorul său, va avea totdeauna cuvântul cel din urmă.

Președintele va declara după aceasta că desbaterile sunt terminate»²⁾

Ordinea prescrisă de lege trebuie păstrată riguros. Dacă legea a prescris această ordine este ca să sprijinească mai mult pe acuzat, fiindcă situația sa este mai grea și de multe ori de compătimit. Asta reiese din spiritul legii; pentru aceasta chiar i s'a dat și «cuvântul cel de pe urmă». «Dreptul apărării, spune Faustin Hélie, este o lege naturală, pe care nici o lege pozitivă n'ar putea s'o nimicească».

Fiindcă după cum cineva—adaugă ilustrul profesor și magistrat—este în legitimă apărare când este atacat, tot astfel el are drept să se apere când este acuzat înaintea Justiției. «Regula pe care o găsim în ordinul material este aceeași în ordinul moral».

Dacă ne întoarcem privirea în trecut, vedem aceeași simpatie pentru acuzat; în toate timpurile dreptul apărării a fost socotit sacru, inviolabil. Pretorul roman mergea până acolo cu respectarea acestui drept, încât el numea din oficiu chiar sclavului un apărător, când acesta nu-și alesese mai dinainte un avocat. „Ait prætor si non habebunt advocatum, ego dabo».

A trebuit să vină procedura inchizitorială care, prin ordonanțele din 1539 și 1670, să suprima acest drept. Adunarea constituantă a infirmat însă acele ordonanțe înfățișându-le prin usturătoarele cuvinte: «că ele probau mai multă ignoranță de cât cruzime».

Legile revoluțiunii franceze au susținut atât de mult drepturile apărării, încât dintr'un principiu sprijinit pe dreptul natural, și anume vechea maximă: «nemo condemnatus, nisi auditus vel advocatus» au făcut texte pozitive de lege: art. 14, legea din 16—24 August 1791 și art. 11, Constituția din 5 Fructidor, anul III-lea. Cel dintâi spune: «Orice cetățean are drept a se apăra în proces», iar în cel din urmă găsim: «nimeni nu poate fi judecat înaintea de a fi ascultat și legalmente citat»³⁾.

Un fir istoric, aproape neîntrerupt, observăm în această privință între civilizația veche și mo-

dernă. Ba legiuitorul din zilele noastre merge până acolo cu favoarea încât, după cum am văzut, dă acuzatului «cuvântul cel de pe urmă». Și aceasta o face pentru ca ultima impresie asupra juraților s'o lase apărarea sa; reprezentanții Societății să-și dea verdictul sub imperiul acestui efect psihologic.

Se pune acum însă o chestie: De ce atâta îngrijire pentru acuzat? Două sunt rațiunile sprijinului ce i se dă: Este vorba de interesul individului și de interesul social.

În ce privește primul punct: Un individ este adus pe banca acuzării; până a fi judecat nimeni nu poate să afirme că el este vinovat. Poate că în această stare incertă el este inocent? Poate că el suportă greutatea acuzațiunii pe nedrept? Fioresc și drept este să-i dai puțința a-și dovedi nevinovația.

În ce privește acum interesele sociale: Societatea în toate acțiunile sale trebuie să se întemeieze pe adevăr. În speță: Câțiva reprezentanți ai Societății sunt chemați a îndeplini un act de Justiție socială. Am spus însă că Justiția fără adevăr nu poate să existe, Justiția fiind o manifestare sub una din multiplele forme ale adevărului. Dacă lucrurile stau așa, cum pot reprezentanții Societății să aibă înaintea ființa adevărului, ascultând numai instrucția, numai pe reprezentantul Ministerului public?

Membrii parchetului, cu prilejul instrucției, vin aproape zilnic în contact cu criminali, alte specii de infractori cari ascund faptele, cari inventează de multe ori situații cu o artă umitoare. Ca să spulbere valul mistificării judecătorul de instrucție recurge la surprinderi și la alte mijloace abile de ordin psihologic.

În această luptă continuă după adevăr magistratul capătă o deprindere, își formează un caracter specific acestei ocupații, și anume: că, de bună credință, adeseori el vede un criminal, un individ pervertit sufletește, acolo poate unde este vorba de un om cinstit, de un om nevinovat. El bine, această eroare se poate înlătura ascultându-se și acuzatul, fiindcă el în apărarea sa aduce în discuție idei, fapte pe cari poate acuzarea n'a avut de unde să le știe, de unde să le audă.

Pe lângă prima condiție, a carei rațiune și serie de consecințe am arătat-o, se mai impune o a doua, și anume: că președintele Curții nu trebuie să arate care este opinia sa în procesul ce trebuie să se judece. Rezumatul său trebuie să fie absolut obiectiv, absolut imparțial. Legea nu pune în mod expres această condiție, ea rezultă însă din spiritul art. 337 din Proc. civilă, care este redactat astfel:

«Președintele va adresa următorul discurs ju-

²⁾ Acest articol corespunde cu art. 335 din Colul de proc. penală franceză.

³⁾ Toate aceste puncte se găsesc pe larg în Faustin Hélie, op. cit., p. 382 și urm.

raților, cari vor sta în picioare și cu capul descoperit:

«„Jurați și legați-vă, înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor că veți cerceta cu cea mai întinsă luare aminte faptele ce se vor aduce în greutatea lui N; că nu veți trăda nici interesele acuzatului, nici ale Societății care-l acuză; că nu veți comunica cu nimeni până după declararea voastră; că nu veți asculta nici ura sau răutatea, nici temerea sau afecțiunea; că, în fața faptelor îngreunătoare și a mijloacelor de apărare, veți hotări în cuget curat și după intima convingere, cu nepartinire și fără de om onest și liber“.

«Fiecare din d-nii jurați, chemat pe nume de președinte, va răspunde ridicând mâna: «Jur».

«Această formalitate este prescrisă sub pedeapsă de nulitate».

Citatul articol, după cum vedem, menționează, pe lângă altele, și următoarele două dispoziții cari sunt esențiale în această chestie: «că jurații nu trebuiesc să comunice cu nimeni până după declararea lor»; iar în verdictul ce-l vor da ei trebuiesc să hotărască „în cuget curat și după intima convingere“. Deci, legea spune categoric că jurații trebuiesc să fie în hotărîrea lor străini de orice influență îndreptată asupra cugetului lor curat, întimei lor convingeri. Pentru aceasta le interzice orice comunicare până după darea verdictului. Dacă, dar, președintele Curții își arată opinia în rezumatul său, precauțiunea luată de lege rămâne fără efect, fiindcă, deși această influență nu vine din afară, ea vine însă din partea înaltului magistrat.

Juratul trebuie să judece pe acuzat determinat fiind numai de sentimentele și ideile sale de om, de cetățean, de părinte de familie. Fapta acuzatului nu este un complicit și subtil raport de ordin civil sau comercial, ci un act din domeniul vieții reale, așa putea zice naturale, un produs firesc al jocului sentimentelor noastre. Așa dar, nu tratatele savante de drept sau sfaturile juriștilor trebuiesc a călăuzi pe jurați în îndeplinirea misiunii lor, ci experiența transmisă de ascendenți, unită cu experiența lor personală: sau după limbajul legii: «cugetul lor curat, intima lor convingere».

Opinia președintelui Curții influențează acest «cuget curat», această «intimă convingere». În adevăr, comisiunea juraților este o grupare de indivizi cu dispozițiuni sufletești particulare. În această grupare, ca și în oricare altă mulțime, adunare de oameni, personalitatea fiecărui individ dispare formându-se un suflet comun cu alte idei, cu alte sentimente și volțiuni. Conținutul sufletului mulțimei este format mai mult din experiența rasei transmisă hereditar, decât din expe-

riența personală a individului. Cu alte cuvinte, individul odată ce intră în mulțime și se contopește cu ceilalți în masa ei, cultura, judecata, eul său, ce se reflectează în lumina conștiinței, apune, apărând inconștientul, instinctul adormit, care este aproape comun indivizilor ce aparțin a-celoraș rase. Iată de ce indivizii, fără deosebire de cultură, când intră în curentul mulțimei ei lucrează cu toții în deplin acord.

Se mai observă că mulțimea este foarte influențabilă, cu deosebire tot ce-i amintește de religie, de morală, de patriotism; tot ce-i evocă în minte imaginea evenimentelor, a instituțiilor din trecut, o emoționează, o pasionează mult. Individul îmbrăcat dar cu autoritatea pe care i-o dă mai ales o instituțiune cu rădăcini adânci în trecut; individul ce va avea pe buze cuvinte, cari apelează la sentimentele patriotice, morale, etc., devine lesne stăpânul mulțimei, putând astfel a o conduce și a face din ea ce voiește.

Astfel lămurile acestor lucruri, să venim acum la instituția Curții cu jurați.

Dintre instituțiunile din trecut poate magistratura a păstrat mai mult decât toate cel mai mare prestigiu. Prin modul cum ea și-a îndeplinit înalta-i misiune, prin decorul impozant al ședințelor ea uimește, se impune și astăzi.

Date fiind caracterele psihologice ale mulțimei își poate cineva închipui câtă putere de sugestiune poate să aibă personalitatea președintelui Curții față de jurați. Demnitatea ținutei, puterea discreționară, ce dă președintelui în cercul în care se mișcă autoritatea unui suveran, sunt lucruri cari impun mult.

Și influența președintelui Curții este aceeași, fie că juriul ar fi compus numai din oameni luminați, fie că el ar fi compus din oameni de rând. Această observație a făcut și vechiul președinte al Curții cu jurați M. Berard des Glayeux ⁴⁾, în urma lungii sale experiențe:

«Astăzi, spune bătrânul magistrat, alegerea juraților este în realitate în mâinile consilierilor municipali, cari admite sau elimină după placul lor, după preocupările lor politice și electorale inerente situațiunii lor. Majoritatea celor aleși se compune din comercianți fără multă considerație, cari altădată nu se alegeau de fel, din funcționarii de pe la oarecari administrațiuni.

Toate opiniunile amestecându-se cu toate profesiunile în rollul de judecător, mulți având ardore neofitilor, și oameni cu multă bunăvoință întâlnindu-se în situațiunile cele mai umile, spi-

⁴⁾ Acest pasaj din «Souvenirs de M. Berard des Glayeux» este citat de Gustav Le Bon în «Psychologie des Foules» p. 154.

ritul juriului nu s'a schimbat: verdictele sale au rămas aceleași.

Că opinia președintelui Curții influențează pe jurați este dar ceva vădit, că rezumatul său trebuie să fie absolut obiectiv, este, de asemenea, lucru netăgăduit, pentru a forma însă o convingere și mai deplină este nemerit să cităm și următorul pasaj din Faustin Hélie:

«Rezumatul, spune acesta, trebuie să fie cu totul important. Președintele nu este nici avocatul acuzării, nici al apărării. El trebuie să țină între aceste două interese o câmpănă egală, punând rând pe rând în fiecare din platoanele sale probele și ale uneia și ale alteia, dar fără să facă a se vedea care atârână mai greu. El n'are decât un scop: adevărul, și acest scop trebuie să-l atingă nu pledând dar indicând în chip riguros și conștiincios toate faptele, toate împrejurările cari pot să-l descopere. Președintele poate să aibă o opinie, dar el nu poate nici s'o spună, nici să facă a se întrezări. El este susținătorul tuturor drepturilor, tuturor intereselor, dar el nu trebuie să imbrățișeze nici unul, căci s'ar scobori dela înălțimea funcțiunii sale, deci s'ar da la dreapta sau la stânga, de partea uneia din cauzele cari se desbat înaintea lui. Opinia sa, ori-care ar fi, ar influența pe aceea a juraților, căci, neobișnuiți cu luptele din audiență, ei ar fi dispuși să primească pe aceea a magistratului, a cărei datorie este imparțialitatea. Ei (jurații) nu trebuie să ceară sfat decât conștiinței lor, convingerii lor, pe care trebuie s'o caute în ei înșiși.

Rezumatul trebuie să prepare această convingere, dar să n'o dicteze; el nu trebuie deci să fie decât oglinda fidelă a debaterilor, el raportează, dar nu apreciază, nu judecă »).

Dar dacă în teorie legea, și mai ales doctrina, spun că președintele nu trebuie să releveze, nici un fapt ce n'a fost discutat în ședință, nu trebuie să lase a se întrevădea nici o opinie; în practică realitatea este cu totul contrarie. Se vad dese cazuri în cari președintele Curții relevează fapte ce n'au format obiectul debaterilor, își arată pe față opinia. Această stare de lucruri a provocat între autori o mare discuție, unii dintre ei declarându-se contra rezumatului, alții pentru menținerea lui. Faustin Hélie, partizan al rezumatului, spune:

«Nu ne pare nefolositor, după vorbele câte odată pline de pasiune din pledoarii, o voce gravă și liniștită să se audă, că după discuțiunile furtunoase din debateri să urmeze un rezumat simplu și clar, și ca toate chestiunile, cari au fost agitate și cari au putut să abată spiritul jurați-

lor dela calea pe care a trebuit s'o urmeze, să fie readuse, redată în termeni netezi și preciși. Astfel compus, rezumatul completează debaterile, fixând punctele asupra cărora trebuie să se hotărăască și președintele, care în timpul debaterilor a trebuit să urmeze adevărul faptelor, cu bună credință, cu francheță, cu lealitate, cu adevărată și sinceră dorință de a ajunge să-l cunoască, nu face decât să desăvârșească această sarcină, determinând principalele elemente ale procesului »).

Boitard ⁷⁾ susține că rezumatul are mai multe neajunsuri decât foloase, iar Garraud ⁸⁾ că el este nefolositor dacă n'adaugă nimic, și periculos dacă adaugă ceva.

În Franța, actualmente această discuție este închisă prin art. 336 din Codul penal, legea din 19 Iunie 1881:

«Președintele, dispune acest articol, după închiderea debaterilor nu va putea sub pedeapsă de nulitate să rezumeze mijloacele acuzării sau ale apărării».

La noi, rezumatul existând, se pune întrebarea: Care este sancțiunea când președintele Curții în rezumatul său trece peste limita pe care i-o pune legea și doctrina? Sunt ⁹⁾ autori și jurisprudenți cari susțin că sancțiunea stă numai în conștiința magistratului.

Mărturisim că această sancțiune este prea slabă: Justiția, ca să poată veșnic inspira încredere oamenilor, trebuie să se întemeieze pe ceva mai pozitiv.

În adevăr, acest reazăm juridic solid, de care sufletul omenesc are nevoie, îl găsim chiar în lege și anume în art. 337 și 359 din Proc. pen., articole pe cari le-am citat mai sus. În privința aceasta o parte din doctrină și jurisprudență susțin că dispozițiunile acestor articole sunt esențiale, de ordine publică și prevăzute deci cu sancțiunea nulității ¹⁰⁾. Așa dar, când se constată că președintele Curții violează aceste dispozițiuni de lege, atât Ministerul public cât și acuzatul pot cere președintelui, înainte de judecată, să deschidă din nou debaterile, să se facă noi discuțiuni, pentru ca legea să fie reintegrată ¹¹⁾.

Cu privire la acest punct o mica neînțelegere s'a ivit în jurisprudență: Curtea de Casație fran-

⁶⁾ Faustin Hélie op. cit., p. 726.

⁷⁾ Boitard op. cit., p. 718.

⁸⁾ Garraud, op. cit., p. 812.

⁹⁾ Boitard op. cit., p. 718; Cass. 28 Avril 1820; Cass. 27 Mai 1852; Cass. 10 Juin 1830; Cass. 22 Juin 1839; Cass. 28 Août 1820.

¹⁰⁾ Garraud, op. cit. n. 556, p. 811; Cass. rom. II, 441, 2 Sept. 1874; 522, 28 Oct. 1874; 276, 19 Iulie 1877; 223, 25 Mai 1883; 451, 30 Oct. 1890.

¹¹⁾ Garraud, op. cit. p. 812, n. 557; Faustin Hélie, op. cit. p. 724; Cass. fr. 28 Avril 1820; 28 Avril 1837; 22 Juin 1839; 16 Iunie 1820.

ceza a decis câte odată că președintele Curții poate să redeschidă debaterile numai în virtutea puterii sale discreționare ¹²⁾, alte ori ea s'a pronunțat că pentru redeschiderea debaterilor trebuie mai întâi o decizie a Curții ¹³⁾.

Oricare ar fi procedura de urmat — în privința acestui punct — un fapt însă rămâne cert: că în asemenea împrejurări președintele Curții trebuie să redeschidă debaterile, urmând ordinea pe care litera și spiritul legii i-l indică, și anume: dând cuvântul din nou părților, reînchizând debaterile și făcând un nou rezumat, de astă dată însă fără fapte noi și fără nici o opinie ¹⁴⁾.

Nu voiește înaltul magistrat să țină seamă de cererea părților, creдем că decizia Curții cu jurați este casabila pentru violare de lege.

În urma acestor desvoltări făcute, conchidem: Rezumatul președintelui Curții trebuie să fie absolut obiectiv, absolut imparțial, nearticulând nici un fapt ce n'a fost discutat în debateri, neartatând nici o opinie. În caz contrariu texte de legi sunt violate, interese sociale sunt periclitare.

Pentru aceste motive, în aceste din urmă împrejurări, oricare din părți poate cere președintelui, înainte ca verdictul juraților să fie dat, ca debaterile să fie redeschise, iar legea restabilită. Când președintele Curții trece peste această cerere a părților, el violează legea și, deci, deciziunea Curții cu jurați este casabilă.

Ploști, 10 Noembrie, 1908

P. Vasilescu

Licențiat în filozofie, Doctor în drept
din Paris, avocat.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. U.

Audiența dela 6 Noembrie 1908

Președenția D-lui **CH. PHEREKYDE**, Prim-președinte

Mihail G. Cordescu cu P. G. Cordescu

Competința secțiunilor Curții de casație.—Regularea ei după modul cum afacerea a fost judecată la instanțele de fond.—Afacere judecată de instanțele de fond ca civilă.—Competința Curții, secția I de a judeca recursul.

În principiu, competența secțiunilor Curții de casație se determină după modul cum a fost angajată instanța și cum afacerea a fost judecată.

Astfel, dacă o afacere a fost judecată de tribunal și de Curtea de apel ca instanțe civile, recursul în această afacere nu poate fi judecat decât de secțiunea I-a a Curții de casație, care are competența a judeca afacerile civile.

Decizia 9/908.—Regulată competența recursului făcut de Mihail G. Cordescu, contra deciziei

Curții de apel Craiova, s. II, No. 164/906, dată în proces cu P. G. Cordescu.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Rosental, în susținerea cum că afacerea e de natură comercială, cerând a se trimite afacerea la secția III;

Pe d-l avocat M. Antonescu, care cere a se trimite afacerea la secția I a acestei Curți, de oarece instanțele de fond au judecat ca instanțe civile.

Deliberând,

Având în vedere că Mihail G. Cordescu declarând recurs în contra deciziei Curții de apel Craiova, secția II-a, cu No. 164/906, secțiunea întâia a acestei Curți, unde afacerea a fost repartizată, văzând că motivul întâi de recurs e relativ la comercialitatea afacerii, a trimis cercetarea recursului la secțiunea a III-a, iar această secțiune prin deciziunea cu No. 134/908, s'a declarat de asemenea incompetentă de a judeca acest recurs, pe motiv că afacerea a fost judecată de către instanțele de fond ca civilă;

Considerând că în asemenea împrejurări chestiunea dedusă azi secțiunilor unite este de a se ști cari din aceste două secțiuni este competentă de a judeca recursul;

Considerând că, fără a prejudeca fondul afacerii, este de principiu că competența secțiunilor Curții de casație se determină după modul cum a fost angajată instanța și cum afacerea a fost judecată;

Considerând că, în speță, se constată că atât tribunalul cât și Curtea de apel au judecat afacerea ca civilă;

Considerând că, astfel fiind, recursul trebuie judecat de secțiunea care are competența unor asemenea afaceri;

Pentru aceste motive, Curtea trimite, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența dela 9 Septembrie 1908

Președenția D-lui **N. MANDREA**, Președinte

Al. Mamiron, arestat pentru furt de cai

Mandat de arestare.—Nepronunțarea instanței competente, asupra reconfirmării lui, până într-o lună dela prima confirmare.—Dacă în acest caz liberarea preveniului se impune în mod absolut. (Art. 97 din Proc. penală).

Dacă, din orice cauză ar fi, nu s'a putut pronunța tribunalul sau Camera de punere sub acuzare, până într-o lună dela prima confirmare a unui mandat de arestare, prin aceasta nu se poate zice că se impune liberarea în mod absolut, ci e rațional și în natura lucrurilor ca efectul mandatului de arestare să-și continue a-și produce efectele sale, căci altfel, dacă ar trebui preveniul să fie liberat în urma expirării lui și apoi tribunalul sau Camera de punere sub acuzare să declare că este interes pentru instrucție de a deține pe inculpat sub detenție, ar trebui să fie din nou arestat cu mandat de arestare, conform art. 97 din Proced. penală.

Deciziunea 1924.—Respingerea recursului făcut de Alexandru Mamiron, contra deciziei No. 292/908 a Camerei de punere sub acuzare de pe lângă Curtea de apel din București.

¹²⁾ Cass. 19 Avril 1817; 30 Août 1817.

¹³⁾ Cass. 8 Nov. 1832.

¹⁴⁾ Cass. 16 Juin 1820; 27 Mai 1834; 9 Avril 1835; 28 Avril 1820; 28 Avril 1828; 22 Juin 1839.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Emil Oeconomu, în dezvoltare motivului de casare, și

Pe d-l procuror P. Sadoveanu, în concluziuni,

Deliberând,

Asupra motivului de casare:

Violați art. 113 din Proc. penală. După dispozițiile acestui text, dacă în timp de o lună dela confirmarea unui mandat, judecătorul nu a dat ordonanță definitivă, acel mandat devine nul de drept și individul trebuie pus în libertate, dacă mandatul nu se reconfirmă de tribunal conform art. 97. În speță confirmarea mandatului avusese loc la 16 Iulie a. c. și deci termenul de reconfirmare expiră la 16 August a. c.

Tribunalul se pronunță însă la 18 August infirmându-l. Curtea de apel comite o vătărată violarea art. 113 din Proced. penală când socotește că termenul preșcris de acel articol s'ar putea prelungi după împrejurări când legea preșcrie un termen fatal.

Având în vedere că se constată că mandatul de arestare No. 1959, emis de judecătorul de instrucție dela cabinetul I Ilfov, contra recurentului Alexandru Mămiron, inculpat pentru furt de cai, a fost confirmat în ziua de 16 Iulie 1908; că la 16 August 1908 mandatul urmând să fie reconfirmat, conform art. 113 din Procedura penală, tribunalul nu s'a putut completa în aceea zi, iar la 18 August tribunalul a înfirmat sus menționatul mandat;

Că Camera de punere sub acuzare, după apelul primului-procuror, a reconfirmat mandatul de arestare la 25 August 1908;

Considerând că din art. 113 legea pentru libertate, rezultă că prevenitul va fi pus în libertate, dacă în timp de o lună dela confirmarea mandatului de arestare judecătorul de instrucție nu va fi statuat asupra prevențiunei;

Că însă, după același articol 113, mandatul de arestare poate fi reconfirmat fie de tribunal, constituit conform art. 97 aceleiași legi, fie de Camera de punere sub acuzare, motivându-se că este un interes pentru instrucțiune ca inculpatul să rămână sub detenție preventivă;

Că dacă din orice cauză ar fi nu s'a putut pronunța tribunalul sau Camera de punere sub acuzare până într-o lună, prin aceasta nu se poate zice că se impune liberarea în mod absolut, ci e rațional și în natura lucrurilor a susține că efectele mandatului de arestare trebuie să continue a produce efecte, căci altfel dacă ar trebui prevenitul să fie liberat în urma expirării lui și în urmă tribunalul sau Curtea de apel ar declara că este interes pentru instrucție de a deține pe inculpat sub detenție preventivă ar trebui să fie din nou arestat cu mandat de arestare conform art. 97 al aceleiași legi;

Că admitând această interpretare a art. 113 din Pr. penală este de presupus că fie tribunalul, fie Curtea de apel, vor avea conștiința și solicitudină de a se pronunța de urgență ca nu altfel deținerea preventivă să aibă caracterul unei dețineri abuzive și, negreșit, contrariu spiritului și preșcripțiilor dispozițiilor pentru garantarea libertății individuale;

Considerând că, în speță, Camera de punere sub acuzare constată că deținerea preventivă a inculpatului este necesară în interesul instrucției, așa că reconfirmarea mandatului s'a făcut în mod legal și nu s'au violat dispozițiile art. 113 din Procedura penală;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, S. II

Audiența dela 15 Octombrie 1908

Președinția D-ului GH. FLAISLEN, Consilier

Radu și Maria Niculescu cu Virgiliu Pleșoianu

Contract de vânzare. — Reziliere de drept, când părțile au convenit prin contract astfel. — Cazul când una din părți a renunțat la contract. — Dacă în acest caz aceea parte mai poate invoca rezilierea. — Neplata pre-

țului. — Dreptul vânzătorului a cere rezilierea. — Cazul când plata prețului e subordonată unei clauze neîndeplinite de vânzător.

1. Dacă e nelăgădui că atunci când într'un contract părțile au convenit asupra rezilierii și au reglementat consecințele neexecutării obligațiunii la termenul stipulat, rezilierea se operează de drept în caz de neexecutare, nu e însă mai puțin adevărat că atunci când partea, în favoarea căreia s'a introdus o asemenea clauză, a renunțat într'un mod oarecare nu mai poate invoca rezilierea de drept.

2. Chiar în lipsă de clauză rezolutorie vânzătorul e în drept să ceară rezilierea vânzării pentru neplata prețului; când însă obligațiunea de a plăti prețul la o epocă oarecare e subordonată altei obligațiuni pusă în sarcina vânzătorului, și când el însuși nu-și îndeplinește obligațiunea, nu poate cere rezilierea, pentru că obligațiunea celeilalte părți rămâne fără cauză.

Curtea,

Având în vedere apelurile făcute de soții Radu și Maria Niculescu și de Virgiliu Pleșoianu în contra sentinței Tribunalului Ilfov, secția III-a, cu No. 198 din 23 Ianuarie 1907;

Având în vedere că Virgiliu Pleșoianu, prin acțiunea intentată soților Niculescu cere să se constată că contractul de vânzare sub semnătură privată, cu data de 1 Martie 1899 intervenit între el ca vânzător și soții Niculescu ca cumpărători e reziliat de drept; mai cere să fie obligați cumpărătorii a-i delasa în plină proprietate și posesiune locul din calea Ducești No. 143, prezăcut în actul de vânzare și a-i plăti 500 lei anual drept venit al locului vândut;

Având în vedere că soții Niculescu au introdus și ei o cerere reconvențională al cărui obiect este să se declare reziliat contractul de vânzare menționat și să fie obligat V. Pleșoianu a le restitui sumele ce a primit ca preț al vânzării și a le plăti suma de 2000 lei ca daune;

Având în vedere că, față cu aceste cereri cari tind la același scop principal, rezilierea contractului de vânzare, e de examinat în primul loc cari din părțile contractante e în culpă;

Având în vedere că prin contractul de vânzare, a cărui reziliere se cere, după ce se constată că V. Pleșoianu a primit suma de 640 lei, ca arvonă asupra prețului de 320 lei, se stipulează că restul se va plăti în rate semestriale de câte 320 lei fiecare, cu obligațiune pentru cumpărători a remite vânzătorului poște pentru ratele ce mai erau de plătit până la completarea integrității preț;

Având în vedere că în art. 6 din contractul de vânzare se mai prevede că îndată ce întârzierea plății unei rate va trece de trei luni dela data scadenței poștei respective, — ceace se va constata prin prezența în mânele vânzătorului a poștei întârziată — actul de vânzare va fi considerat ca nul, fără somațiune sau judecată, iar imobilul vândut va rămâne proprietatea vânzătorului, fiind în drept a reține ratele plătite ca chirie a imobilului cât timp s'a stăpănit de cumpărător;

Având în vedere că V. Pleșoianu sprijinindu-se pe această clauză din contract și pe faptul că se găsește în posesiunea a două poște de câte 320 lei fiecare, una cu scadența la 23 Octombrie 1901 și alta cu scadența la 23 Aprilie 1902, ambele semnate de soții Niculescu, pretinde că contractul e reziliat de drept, intrucât sta-

bilește cu aceste acte că n'au fost achitate toate ratele și că dela scadența ultimelor două polițe a trecut mai mult decât trei luni;

Având în vedere că, dacă e netăgăduit că atunci când într'un contract părțile au convenit asupra rezilierii și au reglementat consecințele neexecutării obligațiunii la termenul stipulat, rezilierea se operează de drept în caz de neexecutare, nu e însă mai puțin adevărat că atunci când partea, în favoarea căreia s'a introdus o asemenea clauză, a renunțat într'un mod oarecare nu mai poate invoca rezilierea de drept;

Considerând că, în fapt, e necontestat că V. Pleșoianu nu s'a prevalat de clauza rezolutorie nici la scadențele celor două polițe, nici la trei luni după scadențe, potrivit art. 6 din contract;

Că tocmai la 21 August 1903, adică cu mult timp în urma termenelor stabilite pentru plata ratelor, Pleșoianu și-a manifestat dorința de a profita de această clauză, printr'o somațiune adresată soților Niculescu; cu toate acestea nici la această dată rezilierea de drept n'a putut avea loc, pentru că la câteva zile mai târziu Pleșoianu, primind și el o notificare din partea soților Niculescu cu invitațiune să se prezinte la corpul portăreilor în ziua de 6 Septembrie, ca să-și primească restul prețului și să încheie actul definitiv, Pleșoianu s'a prezentat la portăreii la data indicată și a acordat soților Niculescu termen până la 14 Septembrie, pentru că să completeze prețul și pentru că ei însuși să prezinte actul cu clauzele prevăzute în actul dela 1 Martie 1899, fapt care implică în mod neîndoios din partea lui Pleșoianu renunțarea la clauza rezolutorie; că dar odată ce rezilierea de drept nu s'a putut produce nici la expirarea termenului fixat pentru plata ratelor, nici la data de 21 August, când a comunicat soților Niculescu că contractul e reziliat, pretențiunea lui Pleșoianu e neîntemeiată pe acest motiv;

Considerând că, chiar în lipsă de clauză rezolutorie, vânzătorul e în drept să ceară rezilierea vânzării pentru neplata prețului, când însă obligațiunea de a plăti prețul la o epocă oarecare e subordonată altei obligațiuni pusă în sarcina vânzătorului, și când el însuși nu-și îndeplinește obligațiunea nu poate cere rezilierea pentru că obligațiunea celeilalte părți rămâne fără cauză;

Considerând că prin art. 9 din contractul de vânzare se stipulează că în termen de cinci zile dela plata ratei a doua, și după ce cumpărătorul va fi semnat polițele necesare la plata ratelor viitoare, ambii contractanți se vor prezenta la Tribunalul Ilfov pentru autentificarea actului definitiv;

Considerând că nu s'a contestat de Pleșoianu că de și soții Niculescu s'au conformat în totul acestei clauze, dându-l însă nu și-a îndeplinit obligațiunea de a prezenta actul definitiv pentru autentificare după plata ratei a doua și remiterea polițelor; că obiecțiunea lui Pleșoianu că îndeplinirea la termen a acestei obligațiuni n'ar fi fost de mare folos cumpărătorilor, întru cât, după art. 10 din contract, actul definitiv trebuia să rămână în mânele sale până la definitivă achitare a prețului, e un mijloc de apărare puțin serios, de oarece cumpărătorii aveau tot interesul să aibă un titlu definitiv și autentic la termenul stipulat, ca să poată stabili în mod neîndoios dreptul lor de cumpărători și dacă acest titlu trebuia să mai rămână câva timp în mânele vânzătorului, cumpărătorii își puteau procura cu înlesnire o copie; că, în tot cazul, odată ce astfel era convențiunea părților, Pleșoianu era ținut să se conforme angajamentului luat oarece ar fi fost interesul cumpărătorilor;

Considerând că, în afară de aceasta, atunci când Pleșoianu s'a prezentat la Corpul portăreilor cu actul definitiv, la 6 Septembrie 1903, în urma notificării ce i-a adresat soții Niculescu, a căutat să introducă în act condițiuni altele decât acelea asupra cărora se convenise, a pus un preț mai mic decât cel stipulat și a voit să impună cumpărătorilor obligațiunea de a respecta

transacțiunea ce dânsul a încheiat cu Primăria Capitalei la 30 Martie 1900 și de a renunța la favoarea acordată de art. 96 din legea comunală dela 1894; toate acestea reies din procesul-verbal al portăreilor Ursulescu, dresat cu acea ocaziune;

Considerând că ceea ce a determinat pe Pleșoianu să pună în sarcina soților Niculescu asemenea obligațiuni, despre cari nu se rostea nimic în actul primitiv, e faptul că după ce vinduse locul din calea Ducești, soțul Niculescu a încheiat cu Primăria Capitalei transacțiunea motivată prin care era autorizat să deschidă drumuri particulare pe proprietatea sa, îndeplinind anume condițiuni, dar cum unul din aceste drumuri trebuia să treacă pe lângă locul cumpărat de soții Niculescu, cum, pe de altă parte, Pleșoianu nu se conformase transacțiunii cu Primăria după cum rezultă din certificatul Primăriei cu No. 52708/908, soții Niculescu erau în drept să ceară rezilierea vânzării potrivit art. 96, ultimul aliniat al legii comerciale, așa că—Pleșoianu, ca să se pună la adăpostul unei asemenea eventualități, a căutat să introducă în act o clauză care jignea interesele cumpărătorilor pentru că-i punea în imposibilitate de a uza de un drept legitim;

Considerând că deși Pleșoianu a declarat în urmă că renunță să introducă această clauză în contract, cu toate acestea singura împrejurare că transacțiunea cu primăria rămănea în vigoare era de ajuns să pună pe soții Niculescu în situațiunea de a nu putea uza de locul cumpărat conform destinațiunii pentru care a fost cumpărat;

Într'adevăr din complexul clauzelor ce conține actul sub semnătură privată din 1899 și, în special, din stipulațiunile dela art. 7 și 8 prin cari cumpărătorii își iau obligațiunea a îngriji de imobil ca un bun pârinate de familie, a face reparațiunile necesare ca să fie totdeauna în stare perfectă și a-l asigura la Societatea «Dacia-Romania», reiese destul de clar că locul era cumpărat în scopul de a ridica o construcțiune pe dânsul; că acest lucru dovedit se mai stabilește cu certificatele Primăriei Capitalei din 29 Septembrie 1903, 26 Ianuarie 1907 și 3 Octomvrie 1908, că s'a refuzat soților Niculescu autorizatiunea de a clădi, de oarece Pleșoianu nu s'a conformat transacțiunii neprezentând primăriei planurile străzei ce voia să deschidă, din care cauză primăria a dispus punerea în întârziere a lui Pleșoianu pentru a ajunge la rezilierea transacției în caz de neconformare;

Considerând că din cele expuse rezultă că Pleșoianu printr'un fapt al său, posterior vânzării—transacția cu primăria—a împiedicat pe cumpărători a se servi de imobilul cumpărat pentru scopul pentru care a fost cumpărat;

Că, față cu această împrejurare de fapt, unită cu împrejurarea că Pleșoianu nu și-a ținut angajamentul luat și că a voit să supună pe cumpărători la alte obligațiuni decât acele asupra cărora ei convenise, explică în deajuns opunerea soților Niculescu de a plăti ratele rămase neachitate, și stabilește pe deplin că partea care e în culpă, și în contra căreia trebuie să se pronunțe rezilierea vânzării, e Pleșoianu;

Considerând că vânzarea odată reziliată lucrurile trebuiesc să se repună în starea de mai înainte, fiecare parte trebuind să restituie ceea ce a primit; că nefiind contestat că suma primită de Pleșoianu dela soții Niculescu e de 28.000 lei, urmează ca Pleșoianu să fie obligat a le plăti această sumă; că, pe de altă parte, soții Niculescu nu mai pot deține imobilul cumpărat fiindcă deținerea ar fi fără cauză, deci trebuie să fie obligați a-l delasa în proprietatea și posesiunea lui Pleșoianu.

În ce privește cererea de daune;

Având în vedere că Pleșoianu fiind în culpă nu poate pretinde daune, ci numai soții Niculescu, în favoarea cărora s'a pronunțat rezilierea;

Având în vedere actele prezentate de acești din urmă, cu cari dovedesc că au făcut împrejmuirea locului

cumpărat și oare cari plantațiuni, ținând seamă și de împrejurarea că n'au putut beneficia de locul cumpărat conform destinațiunii sale, Curtea apreciază daunele la suma de 300 lei;

Având în vedere și cererea de cheltuieli de judecată pe cari le fixează la suma de 300 lei;

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Șt. Miculescu, Curtea a declarat reziliat contractul, etc.

(ss) Gh. Flășen, Oskar N. Niculescu, M. Vidrașcu și Șt. Miculescu.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA II

Audiența dela 26 Septembrie 1908

Președinția D-ului N. I. METAXA, Jude de ședință

Ch. B. Glückman cu Achil Gheorghiu

Sentința civilă No. 438

Convențiuni. — Intermediatorul la efectuarea unei căsătorii — Dacă mijlocirea sau serviciul de intermediator la o căsătorie poate face obiectul unei convențiuni și, deci, unei acțiuni în justiție.

Dacă intervenții de orice natură sub denumirea de servicii pot fi admise și bine privite la unele contracte; pentru contractul de căsătorie însă, ele trebuiesc considerate ca ilicite, fiind contrarii atât interesului social, cât și bunei rânduieli a căsătoriei; că acest lucru este conform și cu tradiția poporului nostru și cu ceea ce hotărârea vechea legiuire Calimach prin § 1171, alin. 1, când spunea: «Locmele făcute cu cineva ca să ea ceva pentru pețitorie este fără tărie».

Tribunalul,

Având în vedere apelul făcut de Ch. B. Glückman, contra cărții de judecată cu No. 473/908 a judecătoriei ocolului V București, prin care i s'a respins acțiunea ce îl cerșea contra lui Achil Gheorghiu, pentru ca acesta să-i plătească suma de 800 lei pentru servicii aduse;

Având în vedere concluziunile părților puse în instanță și cartea de judecată apelată;

Având în vedere că din actele din dosar și cartea de judecată se constată că reclamantul Ch. B. Glückman pretinde dela părțile Achil Gheorghiu suma de lei 800, drept preț al serviciilor sale de intermediator la efectuarea căsătoriei ficei acestuia Eleonora socotit 2 la sută asupra dotei constituite;

Având în vedere că, așa fiind, chestiunea ce se pune pentru tribunal e aceea de a se ști dacă mijlocirea sau serviciul de intermediator la efectuarea unei căsătorii pot face obiectul unei convențiuni și deci și al unei acțiuni în justiție;

Având în vedere că este de esența contractului de căsătorie, — cel mai important act al vieții noastre civile —, ca consimțămintele părților să fie absolut libere, pornite din proprie inițiativă și voință, neînsuflețite de sfaturile și consiliile interesate ale intermediatorilor cari, sub masca unor servicii credincioase, nu urmăresc decât un propriu interes de câștig, iar nu scopul înalt social al menirii căsătoriei sau fericirea viitorilor soți;

Or, cum căsătoria e baza organizațiunii noastre sociale, e de interes public ca ele să fie cât se poate de solide și durabile și căsătorii durabile nu pot rezulta când soții s'au cunoscut și și-au dat cuvântul sub atmosfera falsă a unor perspective strălucite, creată de exagerările obișnuite ale acestor intermediatori și în cantități de descrieri fantastice asupra calităților fizice și morale ale fiecăruia din ei;

Că, din contră, cunoștința îndelungată, simpatie reciprocă și dragoste, nemistificate și influențate de stăruințe străine, sunt singurele elemente ce ar trebui să ghideze inimile și să determine consimțământul celor ce voiesc a se uni în căsătorie;

Nu ar fi, oare, o greșală neiertată a recunoaște și legitima intervențiile în acest contract delicat și cuși

generis, în care consimțământul trebuie ținut la adăpost de orice adiere a sugestiunii și al formelor manierate ale interesului?

Dacă intervenții de orice natură, sub denumirea de servicii, pot fi admise și bine privite la conchiderea altor contracte, pentru contractul de căsătorie ele trebuiesc considerate ca ilicite, fiind contrare atât interesului social cât și bunei rânduieli a căsătoriei;

Considerând încă că acest mod de a judeca, în lipsă de pozițiune formală a legilor actuale, e conform și cu tradiția poporului nostru și cu ceea ce hotărârea vechea legiuire Calimach prin § 1171, alin. 1, când spunea: «Locmele făcute cu cineva ca să ia ceva pentru pețitorie este fără tărie»;

Având în vedere, pe, de altă parte, că nici principiul echitabil a răsplătirii muncii nu poate fi adus în fațoarea intermediatorilor, just fiind a recunoaște aceasta numai pentru munca utilă, nu și pentru cea vătămătoare sau anti-socială, cum s'a demonstrat a fi aceea a pețitorilor de meserie;

Considerând că așa fiind, obiectul convențiunii, pe baza căreia reclamantul Ch. B. Glückman pretinde 800 lei dela Achil Gheorghiu, fiind ilicit, urmează ca acțiunea să fie respinsă ca inadmisibilă;

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător Ionescu-Dolj, Tribunalul respinge, etc.

(ss) N. Metaxa, I. Ionescu-Dolj.

Grefier (s) A. Mihăescu.

Observație. — Chestiunea rezolvată de Tribunalul Ilfov, secția II, prin hotărârea publicată mai sus, a căreia motivare nu lasă nimic de dorit, este controversată.

În sensul deciziei de tribunal a se vedea S. Scriban, în *Curierul Judiciar* No. 82 din 1902 și Laurent XVI, 151. În sens contrariu: Cas. Română, Trib. Ilfov și Judecătoria Ocol. III Iași în *Curierul Judiciar* No. 12 din 1897 și No. 60 din 1903. Tot în sens contrariu, că adică intermediarii (pețitorii) de căsătorii au acțiune în justiție pentru plata onorariilor convenite, se pronunță și d-l profesor D. Alexandresco în nota ce însoțește sentința Trib. Ilfov s. IV în *Curierul Judiciar* No. 83 din 11 Decembrie 1905.

ISCOD.

DECANUL CORPULUI DE ADVOCAȚI

DIN
JUDEȚUL ILFOV

ÎNȘTIINȚARE

Marți 18 Noembrie cor., ora 4 p. m., se va ține conferința de către d-nii avocați stagiați *Mănescu Gane* și *Vasilescu Chirița* în sala de conferințe a avocaților din Palatul de Justiție, asupra următoarei chestiuni:

Dacă actul de naștere și posesiunea de Stat pot face dovada filiațiunii naturale?

D-nii avocați și magistrați sunt rugați să asiste la această conferință.

Decan, C. DIȘESCU

1908, Noembrie 5